

Dil Öğrenim Sürecinde Almanca Öğretmen Adaylarının Kaygı Tutumlarına İlişkin Bir Araştırma¹

A Research On Anxiety Attitudes Of German Language Teaching Department Teacher Candidates During The Language Learning Process

Didem YILMAZ², Sevinç SAKARYA MADEN³

Öz: Bu çalışmada daha önce öğrencilerin yabancı dil kaygılarını belirlemek amacıyla Horwitz, Horwitz ve Cope (1986) tarafından hazırlanan ve birçok araştırmacı tarafından 'geçerli' ve 'güvenilir' bir ölçme aracı olarak nitelendirilen ve Ay (2007) tarafından da kendi çalışmasına uyarlanan 'Yabancı Dil Sınıf Kaygı Ölçeği' (Foreign Language Classroom Anxiety Scale) veri toplama aracından hareketle yarı yapılandırılmış bir veri toplama aracı geliştirilmiş, Almanca'yı İngilizceden sonra ikinci dil olarak öğrenmiş olan Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Almanca Öğretmenliği 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulanarak, Almanca öğretmen adaylarının ikinci yabancı dil öğrenme sürecinde ne ölçüde kaygı yaşadıkları incelenmiş, yaşanan kaygı düzeyi ile cinsiyet arasında bir ilişki olup olmadığı, daha önce öğrenilmiş olan başka bir dilin yeni dil öğrenim sürecinde bir kaygı oluşturup oluşturmadığı, bireylerin en çok hangi dil becerisiyle alakalı kaygı yaşadığı ve kaygının nedenlerinin ne olduğu araştırılmıştır. Betimsel tarama modeliyle elde edilen veriler, betimsel analiz ve içerik analiz teknikleriyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların yabancı dil öğreniminde kaygı durumları: cinsiyet, başka bir yabancı dil bilme durumları, dil becerilerine göre değişen kaygı durumları ve kaygının nedenleri alt temalar belirlenerek incelenmiştir. Sonuçlar nitel araştırmaların sayısallaştırılmasında kullanılan yüzde ve frekans yöntemi ile sunulmuş ve katılımcı görüşlerinden örnekler verilmiştir.

Anahtar sözcükler: Almanca Öğretmen Adayları, Yabancı Dil Öğrenimi, Kaygı, Kaygı Nedenleri

Abstract: In this study, a semi-structured data collection tool was developed considering Foreign Language Classroom Anxiety Scale which was previously prepared by Horwitz, Horwitz and Cope (1986) with the aim of determining foreign language anxiety of students, and which is described as "valid" and "reliable" by many researchers, and which was adapted to the study of Ay (2007). This was applied to Trakya University Faculty of Education German Language Teaching Department 1st, 2nd, 3rd. and 4th grade students and to what extent these students felt anxious in the process of learning the second foreign language was investigated. It was also researched whether there is a relationship between the anxiety level and gender and whether the previously learned language creates anxiety during the process of learning a new foreign language, and which language skill causes anxiety for individuals most and what the reasons of this anxiety are. The data obtained by the descriptive survey model were analyzed by the descriptive and content analysis methods. At the end of the research, the anxiety state of the attendants, gender, the effect of previously learned foreign language, anxiety state changing according to language skills and the reasons for this anxiety were investigated by determining subthemes. The results were presented with percentage and frequency analysis techniques used in digitalization of qualitative research and some examples of attendants' views were given.

Keywords: German Language Teaching Candidates, foreign language learning, anxiety, reasons of anxiety

1. GİRİŞ

Son yıllarda bilim ve teknoloji alanında yaşanan köklü gelişmeler iletişim araçlarında hızlı değişimlere ve yenileşmelere yol açmış, bu gelişmeler de toplumları birbirlerine daha da yakınlaştırmış, toplumlar arası ilişkilerin yoğunlaşmasıyla dünya adeta küçük bir köy haline gelmiştir. Bu yeniliklere ayak uydurmanın ön koşulu olarak bireylerden bazı niteliklere sahip olması beklenmektedir. Bireylerin sahip olması gereken bu niteliklerden biri ise yabancı dil kullanma becerisidir (Demirel, 1998). Günümüzde artık bir ya da daha çok dil bilme akademik veya mesleki yaşamda ön koşul olarak aranır olmuştur (Er, 2006). Harmer (1991) dil öğrenmenin temel nedenlerini bireylere göre değişen özel amaçlar, farklı kültürlere duyulan ilgi, hedef toplum içerisinde sürekli veya geçici olarak yaşamının doğurduğu bir gereklilik, mesleki yaşam içinde ilerleme isteği ve okul müfredatlarına bağlı olarak öğrenme zorunluluğu olarak sıralamaktadır. Ülkemiz şartları düşünüldüğünde, bu nedenlerin arasında diğerlerine oranla en belirgin olan Türkiye'de okul müfredatları gereği yabancı dil öğrenilmesidir. Geçmişten günümüze Türkiye'de ilk, orta

¹ Bu makale 08-10 Ekim 2015 tarihlerinde Trakya Üniversitesi'nde düzenlenen "Meeting the Opportunities and Challenges of Educational Research: Multidisciplinary Approach to Educational Research" başlıklı 5. Uluslararası Eğitimde Araştırmalar Kongresinde (ICRE 2015) özet bildiri olarak sunulmuştur.

² Arş. Gör, Trakya Üniversitesi, didemyilmaz@trakya.edu.tr

³ Prof. Dr., Trakya Üniversitesi, sevincmaden@trakya.edu.tr

ve yükseköğretimde yabancı dil dersi alan öğrencilerin sayıları incelendiğinde günümüzde bu sayının 15 milyonu geçtiği görülmektedir (Aydın ve Zengin, 2008; Milli Eğitim Bakanlığı, 2006 ve Türkiye İstatistik Kurumu, 2015). Ancak bir yabancı dili öğrenmek ve öğretmek, öğrenciler o dile yeni ve yabancı olduğu için pek de kolay olmamaktadır ve dil öğretiminde her zaman istenilen verim alınmamaktadır (Aydemir, 2007). Bağçeci (2004) sözü edilen verimin alınmama durumunun hem eğitim-öğretim sisteminden hem de öğretim programlarının eksikliklerinden kaynaklandığı görüşündedir. Bunun yanı sıra dil öğrenim sürecinde bireysel farklılıklar da önemli bir yer tutmaktadır. Öğrenmenin kişisel olduğu bilimsel bir gerçekliktir (Batumlu, 2006). Bireyin sahip olduğu yetenek, zeka düzeyi, genel uyarılmışlık hali, motivasyon düzeyi, sergilediği tutum, duyduğu kaygı gibi etmenler bu bireysel farklılıkların bazılarıdır (Senemoğlu, 2006). Birçok araştırmacı kaygının öğrenmeyi olumlu ya da olumsuz etkilediğini, kaygı düzeyinin dil başarısında önemli bir etken olduğunu çalışmalarında bildirmişlerdir (Baş, 2013).

Kaygı yıllardır araştırılan ve önemini yitirmemiş bir konu olarak eğitim araştırmalarında yerini almaktadır (Kapıkıran, 2006). Sapir ve Aranson (1990) kaygıyı belirsizlik, korku, endişe, sıkıntı, huzursuzluk, kontrol kaybı ve kötü bir şey olacağı endişesiyle hoş olmayan duygu durumu olarak tanımlamışlardır. Aydın ve Zengin (2008) ise kaygıyı, sezilen bir tehlikeye hazırlanma sırasında algılanan güçsüzlük durumu olarak tanımlamışlardır. Morgan (1981) ise kaygı durumunun, sorunun ne olduğunu bilmeksizin duyulan belli belirsiz bir korku durumu olduğunu ifade etmiştir. Yabancı dil kaygısı ise yabancı dil ortamlarıyla özdeşleşen, konuşma dinleme ve öğrenmeyi etkileyen gerilim ve korku durumu olarak tanımlanmaktadır (MacIntyre & Gardner, 1994). Yabancı dil kaygısının, yabancı dil öğrenmeye özgü olduğunu ilk olarak Horwitz, Horwitz ve Cope (1986) ele alarak kavramsal alt yapıyı oluşturmuş ve yabancı dil ortamlarının yüksek düzeyde kaygı yaşanan ortamlar olduğunu ileri sürmüşlerdir. Yapılan birçok araştırma, diğer alanlarda yüksek başarı gösteren bireylerin yabancı dil sınavlarında yüksek düzeyli kaygıya sahip olarak başarısız olabildiğini göstermiştir (Baş, 2013). Ana dillerinde kendilerini ifade ederken ve başkalarına anlatırken zorlanmayan bireyler bunları yabancı dilde yapmaları istenirken zorlanmakta ve yabancı dilde gerçekleştirmeleri beklenen her türlü performansı benlik algıları için tehdit olarak algılamaktadırlar ve başarılı bir iletişimci olmalarına rağmen yabancı dil ortamlarında çekingen, korkulu ve panik halinde olabilmektedirler (Horwitz, Horwitz, & Cope 1986). Kaygı ile alakalı araştırmaların birçoğunda, kaygı düzeyi ile yabancı dil başarısı arasında anlamlı ve negatif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir, diğer bir deyişle bireyin sahip olduğu yüksek kaygı düzeyinin bireyin dili öğrenmesini veya dil edinim sürecini gerçekleştirmesini engellediği söylenmektedir (Baş, 2013). Ülkemizde yabancı dil alanında mesleki eğitimin verildiği en önemli kurumlardan olan Eğitim Fakülteleri yabancı dil öğretmen adayları için de durum farklı değildir. İngilizce öğretmen adaylarının kaygı durumları birçok çalışmaya konu olurken (Ay, 2007; Horwitz, Horwitz & Cope 1986), Almanca'yı İngilizceden sonra ikinci dil olarak öğrenen Almanca öğretmen adayları için böyle bir çalışma mevcut değildir. Bu çalışma, alandaki bu eksikliği gidermek açısından önem teşkil etmektedir. Bu çalışmada, Trakya Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Almanca Öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin yabancı dil öğrenmede kaygı durumları daha önce öğrencilerin yabancı dil kaygılarını belirlemek amacıyla Horwitz, Horwitz ve Cope (1986) tarafından hazırlanan ve birçok araştırmacı tarafından 'geçerli' ve 'güvenilir' bir ölçme aracı olarak nitelendirilen ve Ay (2007) tarafından da kendi çalışmasına uyarlanan 'Yabancı Dil Sınıf Kaygı Ölçeği' (Foreign Language Classroom Anxiety Scale) veri toplama aracından hareketle yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan bir veri toplama aracı ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada kaygının İngilizceden sonra Almanca öğrenmeyi nasıl etkilediği, kaygı durumlarının cinsiyet ve başka bir yabancı dil bilme ile ilişkisi, en çok hangi dil becerisinin geliştirilmesi sürecinde ve dil yetilerinin kullanılmasında kaygı yaşadıkları araştırılmış ve kaygının nedenleri irdelenmiştir. Çalışmanın sonunda bu kaygıların en aza indirgenip daha verimli bir eğitim öğretim sürecinin gerçekleştirilebilmesi için çözüm önerileri sunulmuştur.

2. YÖNTEM

Trakya Üniversitesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Almanca Öğretmenliği lisans programı öğrencilerinin kaygı durumlarını tespit etmeyi ve incelemeyi amaçlayan bu çalışma, betimsel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırma 2014-2015 eğitim öğretim yılında Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitimi Bölümü Almanca Öğretmenliği lisans programı 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileriyle yürütülmüştür. Araştırmaya gönüllü 85 Almanca öğretmen adayı katılmıştır. Veriler, öğrencilere yaş, cinsiyet gibi bilgileri içeren 4 kapalı soru, kaygı nedenleri, birinci yabancı dilin ikinci yabancı dile etkileri ve dil yetilerine göre değişkenliğini tespit etmeyi amaçlayan, 3'lü likert ölçeğine göre oluşturulmuş 18 yarı yapılandırılmış soru ve iki açık uçlu sorudan oluşan ölçüm aracı yardımıyla toplanmıştır. Uygulanan ölçüm

aracı, öğrencilerin yabancı dil kaygılarını belirlemek amacıyla Horwitz, Horwitz ve Cope (1986) tarafından hazırlanan ve birçok araştırmacı tarafından “geçerli” ve “güvenilir” olarak nitelendirilen “Yabancı Dil Sınıf Kaygısı Ölçeği”nin bu çalışmanın amacına uygun uyarlanmış halidir. Trakya Üniversitesi Almanca Öğretmenliği öğrencilerinin tamamına yakını için Almanca İngilizceden sonra ikinci yabancı dil olduğundan, birinci yabancı dil İngilizceden sonra Almanca öğrenme sürecinde de ne ölçüde kaygı yaşandığı araştırılmış ve genel olarak öğrencilerin sınıf içerisindeki durumlarının analiz edilmesi hedeflendiğinden, beceriler ve kaygı arasındaki ilişkiyi anlamak için ölçüm aracında becerilere yönelik uyarlamalar da yapılmıştır. Verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Sonuçlar nitel verilerin sayısallaştırılmasında kullanılan yüzde ve frekans ile belirtilmiş ve katılımcı görüşlerinden örnekler sunulmuştur.

3. BULGULAR

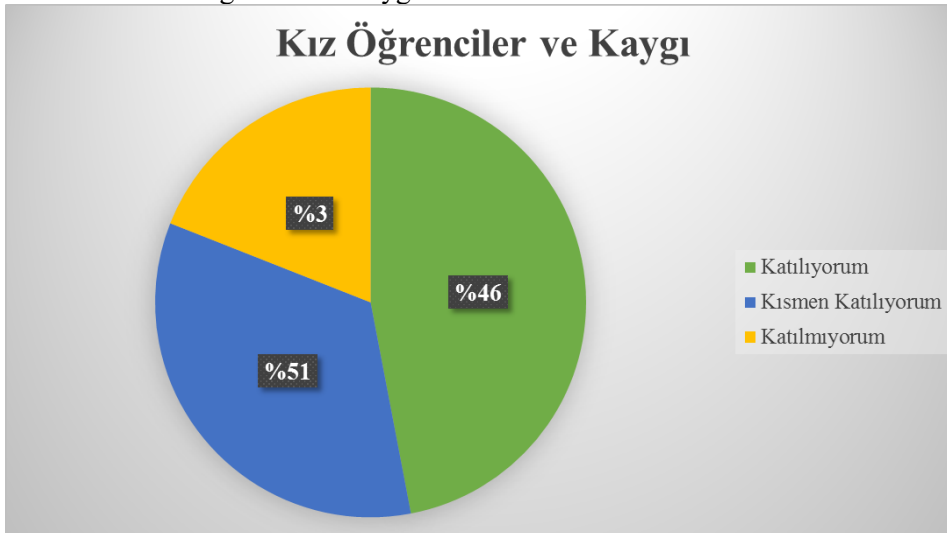
Almanca öğretmen adaylarının dil öğreniminde kaygı tutumlarını incelemeyi amaçlayan bu çalışmada bulgular: 1) kaygı ve cinsiyet, 2) başka yabancı dil bilme ve kaygı, 3) dil becerileri ve kaygı ve 4) kaygının nedenleri olarak bölümlendirilmiş ve her alt başlıkla alakalı veriler tablo ve grafiklerle ifade edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %45.88'i kaygı yaşadığını, %38.82'si kısmen kaygı yaşadığını ve %15.29'u ise kaygı yaşamadığını ifade etmiştir. Ancak kaygı yaşamadığını ifade eden bireylerin %76.92'si veri toplama aracındaki “Almanca kelimeleri yanlış telaffuz etme ihtimalim beni kaygılandırıyor”, “Yanlış yaparsam arkadaşlarımla vereceği tepkiden çekiniyorum” ve “Almanca öğrenirken yanlış cümle kurmaktan çekiniyorum” gibi ifadelerle olumlu yanıt vermiştir. Bu öğrencilerin aslında kaygı yaşadığı fakat yaşadıkları durumu “Kaygı” olarak tanımlamadığı tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında kısmen de olsa kaygı yaşayan Almanca öğretmen adaylarının oranı %96.47'dir. Yalnızca %3.53'ü kaygı yaşamadığını ifade etmiştir. Veri toplama aracı incelendiğinde bu öğrencilerin Almanya dönüşlü öğrenciler olduğu kendi ifadelerinden anlaşılmaktadır. Katılımcıların %25.29'u kaygı durumlarının onları daha fazla ders çalışma konusunda motive ettiğini belirtirken, %43.52'si bu durumun onları olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

3.1.Kaygı ve Cinsiyet

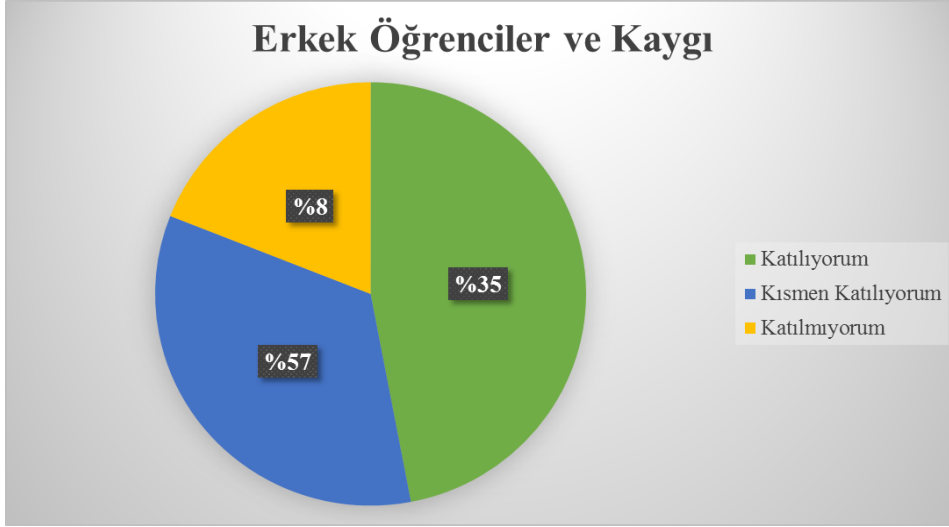
Araştırmaya katılan 85 öğretmen adayının %80'i kız öğrencilerden oluşmaktadır. Kız öğrencilerin %46'sı kaygı yaşadığını, %51'i kısmen kaygı yaşadığını, %3'ü ise kaygı yaşamadığını ifade etmiştir.

Grafik 1. Kız öğrencilerin kaygı durumları

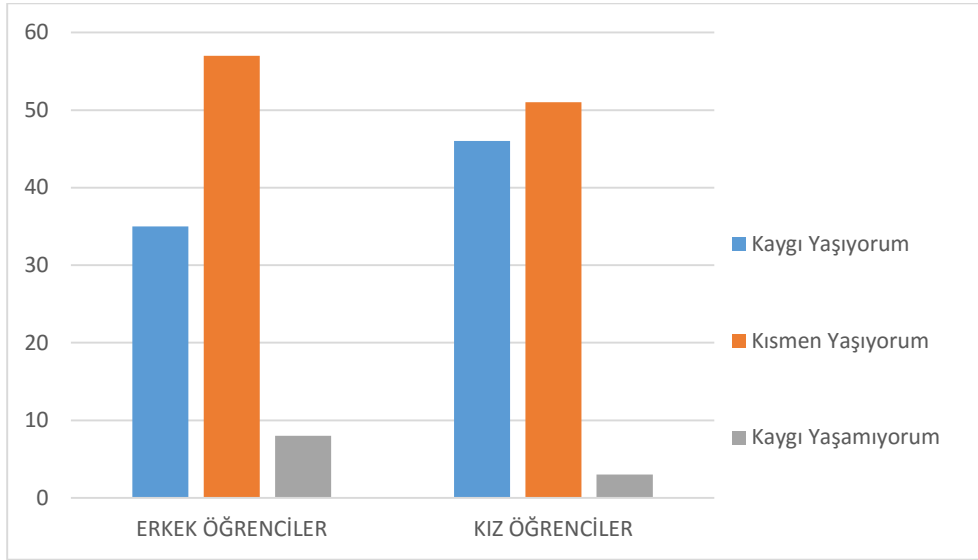
Araştırmaya katılan 85 öğretmen adayının %20'si ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Erkek öğrencilerin %35'i kaygı yaşadığını, %57'si kısmen kaygı yaşadığını, %8'i ise kaygı yaşamadığını ifade etmiştir.

Grafik 2. Erkek öğrencilerin kaygı durumları

Grafik 3'de de görüldüğü gibi kız ve erkek öğrencilerin kaygı tutumları karşılaştırıldığı durumlarda kız öğrencilerin daha fazla kaygı yaşadığı anlaşılmaktadır.

Grafik 3. Kaygı durumu ve cinsiyet karşılaştırması

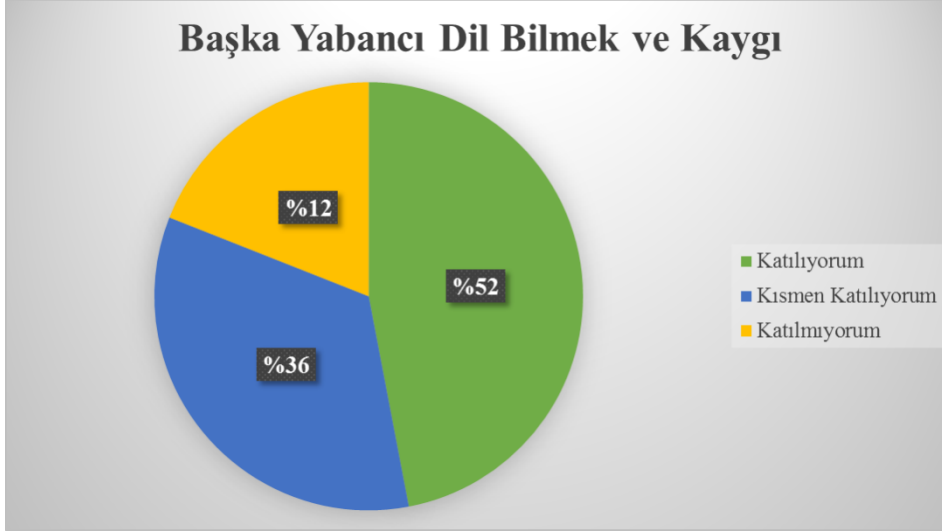

3.2. Başka Diller Bilme ve Kaygı

Araştırmaya katılan öğrencilerin %3.52'si Almanca öğrenmeden önce başka hiçbir dil bilmediğini ifade etmiştir. Öğrencilerin yaklaşık %79 u Almanca öğrenmeden önce İngilizce bildiğini ifade etmiştir.

Daha önceden bilinen diğer yabancı dillerin Almanca öğrenmede kaygı oluşturup oluşturmadığını tespit etmek amacıyla uygulanan veri toplama aracında yer alan “Başka yabancı dil bilmem bana Almanca öğrenirken kolaylık sağladı” yönergesinin sonuçları şöyledir:

- Başka yabancı dil bilmenin Almanca öğreniminde kolaylık sağladığını düşünen katılımcı oranı %52
- Bu görüşe kısmen katıldığını düşünen katılımcı oranı %36
- Bu görüşe katılmayan öğrenci oranı ise %12

Grafik 4. Bilinen yabancı dilin Almanca öğrenme sürecine etkisi

Tablo 1'de veri toplama arasında katılımcılara yöneltilen açık uçlu sorulara verilen olumlu cevaplar ve bunların analiz sonuçları alt başlıklar halinde kodlanmış bir biçimde sunulmuştur.

Tablo 1. Olumlu görüşlere yönelik kodlanan alt başlıklar

Bilinen Yabancı Dilin Almanca Öğrenimine Olumlu Etkilerine Yönelik Nitel Verilerin Analizi						
Kodlanan Alt başlıklar						
Soru Alanları	Benzer Yapılar	Benzer Kelimeler	Dil Öğrenmeyi Öğrenme	Motivasyon	Ek Kaynak	Ortalama
f	32	14	33	28	1	21.5
%	37.64	16.47	38.82	32.94	1.17	25.29

Araştırma kapsamında elde edilen veriler katılımcıların hemen hepsinin Almanca öğrenmeden önceki yabancı dillerinin İngilizce olduğunu göstermiştir. Katılımcılar yüksek oranda daha önceki tecrübeleriyle dil öğrenmeyi öğrendiklerini belirtmiş ve kendi öğrenme stillerini tespit ettiklerini ve bu stratejileri Almancaya da uyarladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrendiği yabancı diller arasındaki benzerliklerin farkına varan öğrenciler yeni öğrendiği yabancı dil ile ilgili durumlarda önceki bilgi ve tecrübelerini kullanmış, iki yabancı dildeki benzer kelimelerde çağrışımlardan faydalanarak bu kodlamaları yeni öğrendikleri yabancı dile aktarmışlardır. Daha önce bir yabancı dili öğrenmeyi başarmış olmaları öğrencileri İngilizceden sonra ikinci yabancı dil olarak öğrenilen Almanca dilini öğrenme sürecinde motive etmiş, Almancayı da öğrenebileceklerine dair olumlu tutum geliştirmelerini sağlamıştır. Bir öğrenci ise Almanca kaynak bulmada sıkıntı çektiğinde, İngilizce kaynaklardan yararlandığını ifade etmiştir.

Öğrenci Görüşü K.37: *Birbirine benzeyen kelimelerden yararlanarak Almanca kelimelerin Türkçelerini çıkarabiliyorum.*

Öğrenci Görüşü K.22: *Bildiğim dil ile Almancayı bağdaştırıp bilmediğim şeylerden çıkarım yapabiliyorum. Bu yüzden İngilizce bilmem çok yardımcı oldu.*

Öğrenci Görüşü E.1: *Almanca öğrenirken yaşadığım kaynak eksikliğini İngilizce kaynaklardan tamamlamaya çalıştım ve başarılı oldu.*

Öğrenci Görüşü K.17: *Kelimelerin benzerlikleri var, çağrışım yapabiliyorum. Nasıl daha kolay ezberleyebileceğimi biliyorum.*

Öğrenci Görüşü K.1: Benzer noktaların olması transfer açısından olumlu etki yarattı. Kelimeler arası benzerlik taşıyan şeyler öğrenmemi kolaylaştırdı.

Tablo 2. Olumsuz görüşlere yönelik kodlanan alt başlıklar

Bilinen Yabancı Dilin Almanca Öğrenimine Olumsuz Etkilerine Yönelik Nitel Verilerin Analizi					
Soru Alanları	Kodlanan Alt başlıklar				
	Farklı Yapılar	Farklı Telaffuz	Zorluk Düzeyi	Karıştırma	Ortalama
f	11	7	15	10	10.75
%	12.94	8.23	17.64	11.76	12.64

Öğrenciler daha önce öğrenilen yabancı dillerle Almanca'yı kıyasladığında Almanca'yı daha zor bulmuş ve bu durum onları kaygılandırmıştır. Öğrencilerin İngilizceyi öğrenirken sorun yaşamış olmaları Almanca'yı öğrenirken tekrar sorun yaşayacakları korkusuna da neden olmuştur. Farklı dilsel yapılar nedeniyle öğrenciler hatalar yapmış ve bu durum onları olumsuz etkilemiştir. Almanca konuşurken diğer yabancı dilin dilsel yapılarını kullanmaları da kaygıya neden olan diğer durumlardandır. Dillerdeki aynı harflerin farklı okunuşları öğrencilerin konuşurken ya da okurken hata yapmalarına sebep olmuş ve bu durum da onları kaygılandırmıştır.

Öğrenci Görüşü K.6: 9 yıl İngilizce eğitimi almama rağmen çok yeterli olduğumu düşünmüyorum. Almancada da aynı şey olacak diye endişeleniyorum.

Öğrenci Görüşü K.44: Daha önce öğrendiğim dil olan İngilizcedeki cümle kalıpları, cümle dizimi Türkçe ile uyumadığı için sorun yaşadım, aynı sorunları Almancada da yaşamaktan korkuyorum.

Öğrenci Görüşü K.66: İngilizce daha kolay geliyor, Almanca daha zor. Bu yüzden kaygım var.

Öğrenci Görüşü K.37: Almanca konuşmaya çalışırken İngilizce kelimeler kullanıyorum bu yüzden sıkıntılıyım.

Öğrenci Görüşü K.14: İki dil arasında gelgitler yaşıyorum.

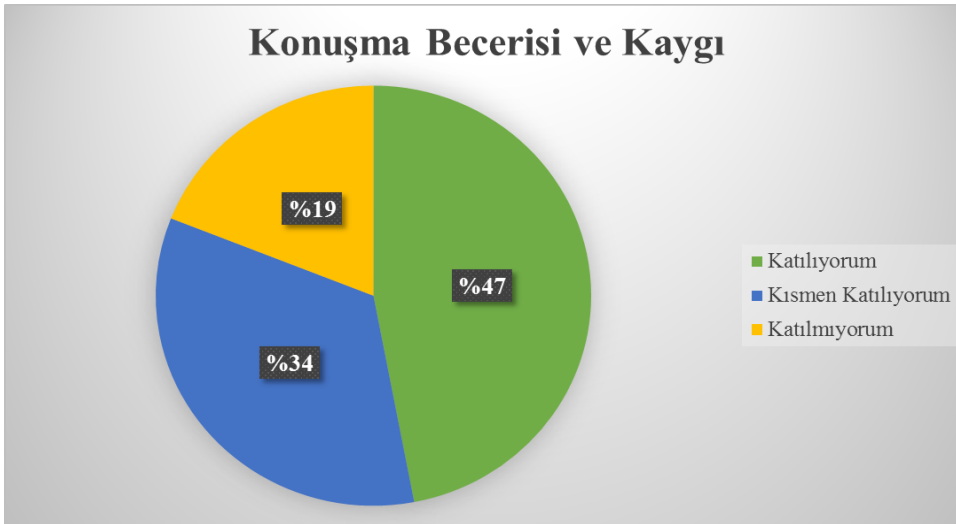
3.3. Dil Yetileri ve Kaygı

Öğrencilerin en çok hangi dil yetisinde kaygı yaşadıkları sorulmuş ve veriler grafiklerle ifade edilmiştir. Bu veriler ışığında en çok kaygı yaşanan beceriler sırasıyla Konuşma Becerisi, Okuduğunu Anlama Becerisi, Duyduğunu Anlama Becerisi ve Yazma Becerisidir.

3.3.1. Konuşma Becerisi

“En çok konuşma becerisinde kaygı yaşıyorum” diyen katılımcı oranı %47' dir. Bu görüşe kısmen katıldığını söyleyen katılımcı oranı %34, bu görüşe katılmadığını söyleyenlerin oranı ise %19'dur.

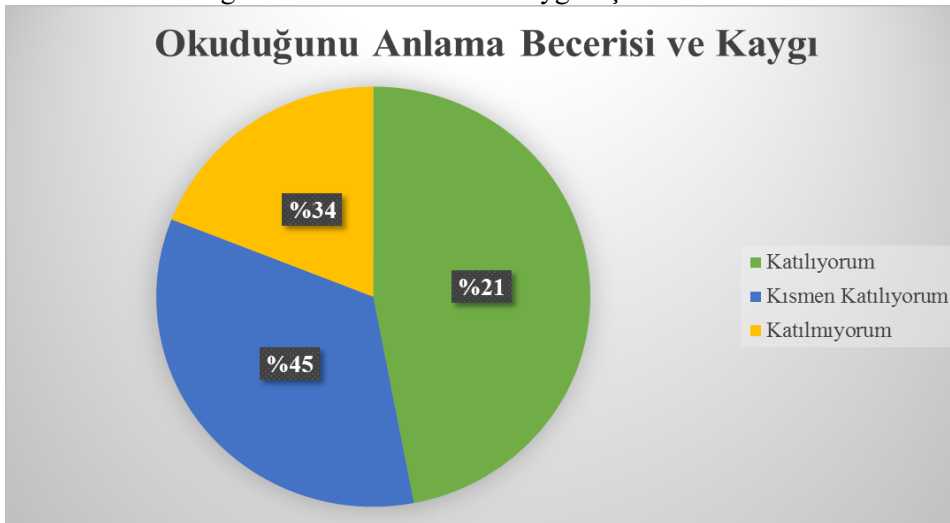
Grafik 5. Konuşma becerisi ve kaygı ilişkisi

3.3.2. Okuduğunu Anlama Becerisi

“En çok Almanca okuduğumu anlamada tedirgin oluyorum” yargısına katılan öğrenci oranı %21, bu görüşe kısmen katıldığını belirten katılımcı oranı %45'dir. Bu görüşe katılmadığını belirten katılımcı oranı ise %34'dür.

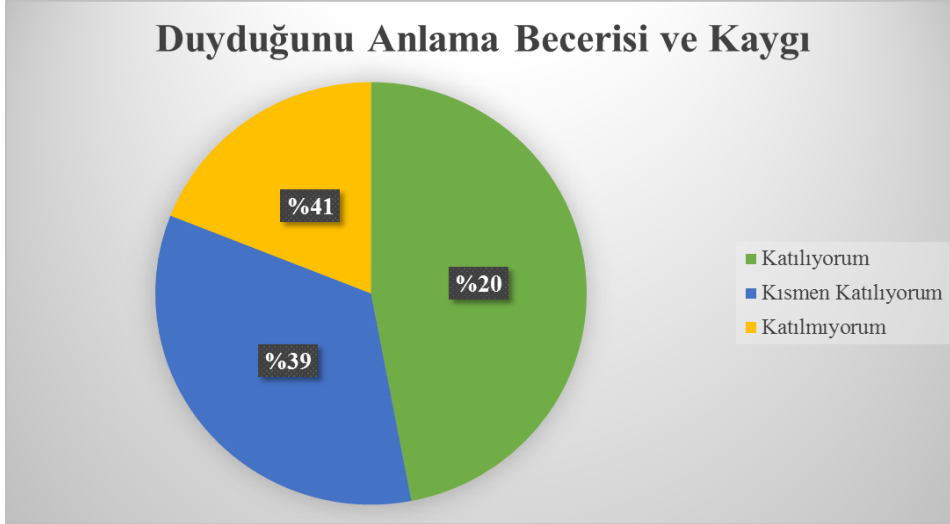
Grafik 6. Okuduğunu anlama becerisi ve kaygı ilişkisi

3.3.3. Duyduğunu Anlama Becerisi

“En çok dinleme aktivitelerinde kaygı yaşıyorum“ yargısına katılan öğrenci oranı %20'dir. Bu yargıya kısmen katıldığını belirten katılımcı oranı %39, bu görüşe katılmadığını belirten öğrenci oranı ise %41'dir.

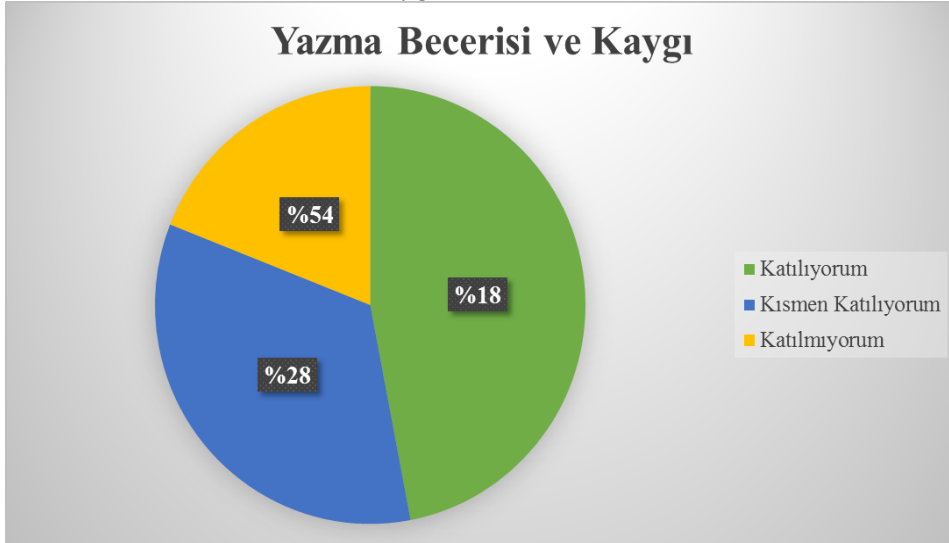
Grafik 7. Duyduğunu anlama becerisi ve kaygı ilişkisi

3.3.4. Yazma Becerisi

„En çok yazma becerisinde kaygı duyuyorum“ diyen öğrencilerin oranı %18'dir." Bu yargıya kısmen katıldığını söyleyen katılımcı oranı %28, yazma becerileri konusunda kaygı yaşamadığını belirten katılımcı oranı ise %54'dür.

Grafik 8. Yazma becerisi ve kaygı ilişkisi

3.4. Kaygı ve Nedenleri

Öğrencinin yaşadığı kaygının nedenlerinin tespit edilmesi amacıyla katılımcılara ölçüm aracında 10 yarı yapılandırılmış yargı ve 1 adet açık uçlu soru sorulmuştur. Açık uçlu soruya verilen cevaplar incelenmiş ve ölçüm aracındaki verilerin haricinde her hangi bir nedenin öğrenciler tarafından belirtilmediği gözlemlenmiştir. Bu veriler ışığında kaygının nedenleri ve bu nedenlerin görülme çokluğu tabloda gösterilmiştir. Kaygının nedenleri, kişisel, dilsel ve öğretmen kaynaklı olmak üzere 3 başlık altında incelenmiştir

Tablo 3. Deneklerin kaygının nedenlerine ilişkin tutumları

Kaygının Nedenleri	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum
<i>Kişisel Nedenler</i>			
• Almanca hatasız cümle kurmaya, mükemmel olmaya çalışma beni huzursuz ediyor.	%43.52	%27.00	%29.48
• Yapım itibariyle çekingen biriyim, kalabalıkta konuşamıyorum.	%23.52	%30.58	%45.90
• Yanlış yaparsam arkadaşlarımla vereceği tepkiden çekiniyorum.	%17.64	%30.58	%51.78
• Sorulan sorular hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığım için soruları cevaplamaktan korkuyorum.	%21.17	% 49.41	%29.42
<i>Dilsel Nedenler</i>			
• Almanca öğrenirken yanlış cümle kurmaktan çekiniyorum.	%42.35	% 18.82	% 38.83
• Almanca sorulan soruları tam anlayamıyorum ve cevap verirken kaygı duyuyorum.	% 16.47	% 51.76	% 31.77
• Almanca kelimeleri yanlış telaffuz etme ihtimalim beni kaygılandırıyor.	% 32.94	%24.70	%42.36
• Sorulara cevap verebilecek Almanca dil bilgisel alt yapıya sahip değilim, bu beni olumsuz etkiliyor.	%22.35	%41.17	%36.48
• Almanca kelime bilgim yeterli değil bu nedenle sorulara cevap veremiyorum.	%43.52	%37.64	% 18.84
<i>Öğretmen Kaynaklı Nedenler</i>			
• Öğretmenden çekindiğim için dil öğrenmede zorluk ve kaygı yaşıyorum.	%4.70	% 31.78	%63.52

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Kaygının, cinsiyet ve başka yabancı dil bilme ile ilişkisinin olup olmadığının, hangi dilsel yetide daha çok kaygı yaşandığının ve kaygının nedenlerinin ne olduğunun tespit edilmesi amaçlanan bu çalışmada, öğrencilerin tamamına yakınının kaygı yaşadığı, ancak bazı öğrencilerin kaygı yaşadığı halde bu durumu kaygı olarak nitelendirmediği sonucuna varılmıştır. Kaygı yaşamayan öğrencilerin ise Almanya dönüşlü öğrenciler olduğu tespit edilmiştir.

Cinsiyet ve kaygı durumu incelendiğinde cinsiyetler arası belirgin farklılıklar olmamakla birlikte kız öğrencilerin erkeklere oranla daha çok kaygı yaşadıkları belirlenmiştir.

Bilinen diğer dillerin Almancaya etkisi irdelendiğinde, katılımcıların %52'si daha önceki tecrübeleriyle dil öğrenmeyi öğrendiklerini belirtmiş ve kendi öğrenme stillerini tespit ettiklerini Almancaya da bu stratejileri uyarladıklarını ifade etmiştir. Diller arasındaki benzerliklerin olduğunun farkına varan öğrenciler yeni durumlarda bu bilgilerini kullanmış, benzer kelimelerde çağrışımlar yaparak yeni dile aktarmışlardır. Daha önce bir dili öğrenmeyi başarmış olmaları öğrencileri motive etmiş, Almancayı da öğrenebileceklerine dair olumlu bir tutum geliştirmiştir. Bir öğrenci ise Almanca kaynak bulmada sıkıntı çektiğinde İngilizce kaynaklardan yararlandığını ifade etmiştir. %12 oranında katılımcı daha önce bir dil öğrenmiş olduğu için bu durumdan olumsuz etkilendiğini ifade etmiştir. Daha önce öğrenilen dillerle Almancayı kıyaslandığında Almanca daha zor bulunmuş ve bu durum kaygı yaşanmasına sebep olmuştur. Almanca öğretmen adaylarının diğer dili öğrenirken sorun yaşamış olmaları Almancayı öğrenirken tekrar sorun yaşayacakları korkusuna da neden olmuştur. Önceki diller ile Almancanın farklı dilsel yapıları nedeniyle öğrenciler hatalar yapmış ve bu durum onları olumsuz etkilemiştir. Almanca konuşurken Almanca öğretmen adaylarının diğer dilsel yapıları kullanmaları da kaygıya neden olmuştur. Dillerdeki aynı harflerin farklı okunuşları öğrencilerin konuşurken ya da okurken hata yapmalarına sebep olmuş ve bu durum onları kaygılandırmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %3.52'si Almanca öğrenmeden önce başka hiçbir yabancı dil bilmediğini ifade etmiştir.

Beceriler ile kaygı arasındaki bağlantıda kaygı duyan ve kısmen kaygı duyduğunu ifade eden öğrencilerin oranı belirgin farklılıklar göstermiştir. Katılımcılar %81 oranında konuşma becerisinde, %66 oranında okuduğunu anlamada, %59 oranında duyduğunu anlamada ve %46 oranında yazma becerisinde bir kısmında kısmen de olsa kaygı yaşadığını ifade etmiştir. Bazı öğrenciler birden fazla yetide çok fazla kaygı yaşadığını ifade etmiştir. Kendi başına metin üretmeye yönelik yazma becerisinde öğrencilerin kendilerini rahat ifade etmesi ilginç bir veri niteliğindedir. Öğrenciler kaygı yaşamalarının nedenlerini

sırasıyla hatasız bir Almanca kullanma isteği, Almanca kelime bilgisi yetersizliği, yanlış cümle kurmaktan çekinme, yanlış telaffuzdan çekinme, yapı itibarıyla çekingen biri olma, Almanca dilsel bilgi eksikliği, konular hakkında genel bilgi eksikliği, yanlış yaparsa arkadaşların vereceği tepkiden çekinme ve öğretmenden çekinme olarak belirtmişlerdir. Öğretmenden çekinme konusunda çok az sayıda öğrencinin görüş bildirmesi veri toplama aracının uygulandığı bölümdeki öğretim elemanları ile öğrenciler arasında iyi bir bağ olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Araştırma sonucu elde edilen veriler Almanca öğretmen adaylarının daha çok kendilerini dilsel ve dilbilgisel açıdan eksik görmekte olduklarını ve yanlış yapmaktan çekindiklerini göstermiştir. Bu bağlamda “yanlış yapma” korkusunun oluşturduğu kaygıyı azaltmak için Eğitim Fakültesi Almanca Öğretmenliği Lisans müfredatında yeni düzenlemeler yapılabilir. En çok konuşma becerisinde sorun yaşayan öğrencilere konuşma yetisini geliştirici seçmeli dersler sunulabilir. Seçmeli dersler havuzu, ihtiyaç doğrultusunda genişletilerek dilsel ve dilbilgisel eksikliklerin giderilmesini sağlayan dersler açılabilir. Bu yolla Almanca öğretmen adaylarının Almancayı konuşabilme konusunda daha fazla özgüven kazanmaları sağlanabilir. Öte yandan başka bir yabancı dili bilen Almanca öğretmen adaylarına daha önce öğrenilen veya önceden bilinen bir dili Almanca öğrenme sürecinde nasıl faydalı bir biçimde kullanabilecekleri anlatılabilir. Ayrıca diğer dilin veya dillerin Almanca öğrenme sürecine olumsuz etkisinden çok nasıl kolaylaştırıcı bir etkisinin olduğu gösterilebilir. Böylelikle Almanca öğretmen adaylarının kaygı durumları ortadan kalkacak ve bu yolla Almanca öğrenen veya Almanca eğitim alan Almanca öğretmen adaylarının dil öğrenme süreçleri kolaylaştırılmış olacaktır.

Sonuç olarak yeni durumlarla karşılaşan her insan gibi Almanca Öğretmenliği lisans öğrencileri de Almanca öğrenim süreçlerinde kaygı yaşayabilirler. Önemli olan bu kaygı ile baş edebilmektir ve kaygının dil öğrenimini engellemesinin önüne geçmektir.

5. KAYNAKLAR

- Ay, S. (2007). Dil becerileri ve yabancı dil kaygısı. *Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi Ulusal Kongresi. 22-23 Kasım 2007*. Gazi Üniversitesi. Ankara. Bildiriler Kitabı. S.140-146
- Aydın, S. & Zengin, B. (2008). Yabancı dil öğreniminde kaygı: Bir literatür özeti. *Journal of Language and Linguistic Studies*.
- Aydemir, Ö. (2007). *İlköğretim II. kademe öğrencilerinin İngilizce derslerinde kullandıkları öğrenme stratejileri ve başarı başarısızlık yüklemeleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Bağçeci, B. (2004). Ortaöğretim kurumlarında İngilizce öğretimine ilişkin öğrenci tutumları (Gaziantep ili örneği). *6-9 Temmuz XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Baş, G. (2013). *Yabancı dil öğrenme kaygısı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. TSA.
- Batumlu, D. Z. U. (2006). *YTÜ yabancı diller yüksekokulu hazırlık öğrencilerinin yabancı dil kaygılarının İngilizce Başarılarına etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demirel, Ö. (1998). *Yabancı dil öğretimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi.
- Er, K. O. (2006). *İlköğretim 4. ve 5. Sınıf İngilizce öğretim programlarının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Harmer, J. (1991). *The practice of english language teaching*. Longman Publishing. New York.
- Horwitz, E., Horwitz, M. B., & Cope, J. A. (1986). Foreign language classroom anxiety. *Modern Language Journal*, 70, 125-132.
- Kapıkıran, A. N. (2006). Başarı Kaygısı Ölçeğinin Geçerliliği Ve Güvenirliği. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*.19,3-8.
- MacIntyre, P. D., & Gardner, R. C. (1994). The subtle effects of language anxiety on cognitive processing in the second language. *Language Learning*, 44, 283-305.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *Türkiye Eğitim İstatistikleri. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı*, Ankara. <http://sgb.meb.gov.tr/direler/istatistik/istatistik.html>.
- Morgan, C. T. (1981). *Psikolojiye giriş*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları.
- Sapir, S., & Aranson, A., E. (1990). The relationship between psychopathology and speech and language disorder in neurological patients. *Journal of Speech Hearing Disorders*, 55, 503-509.
- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim, öğrenme ve öğretim, kuramdan uygulamaya*. (4. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.

Türkiye İstatistik Kurumu, (2007). *Yüksek Öğretim İstatistikleri*. <http://www.tuik.gov.tr> adresinden alınmıştır.
Türkiye İstatistik Kurumu, (2015). <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu.do?metod=temelist> adresinden alınmıştır.